

VERBODEN VERSMAAD VERBRAND VERGUISD VERGETEN NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF KRITISCHE KLASSIEKEN • NUMMER 5 • DECEMBER 2012

KRITISCHE KLASSIEKEN 4

Een jeugd in Duitsland

Onder de titel *Een jeugd in Duitsland* verschijnen op 21 januari 2013 Ernst Tollers memoires (1893 - 1924) als vierde deel in de Kritische Klassieken. Met de nodige vertraging weliswaar, maar dan ook wel in een nieuwe, geheel herziene vertaling van John Luteijs en voorzien van een nawoord door Ewout van der Knaap. U bent op die dag van harte uitgenodigd voor de boekpresentatie in het Goethe Instituut in Amsterdam (zie pagina 2).

In 1933 verscheen Ernst Tollers *Eine Jugend in Deutschland* bij de in Amsterdam gevestigde uitgeverij Querido, die Duitstalige literatuur van door de Nazi's verbannen schrijvers in het origineel publiceerde in de zogenaamde 'Exil-bibliotheek'. Al gauw, nauwelijks een jaar later, verschijnt de Nederlandse vertaling van de hand van Nico Rost, die in de jaren '30 in hoog tempo zo'n dertig Duitse literaire werken — veelal exilliteratuur van o.a. Arnold Zweig, Hans Fallada en Alfred Döblin — vertaalde.

Toller is een schrijver van groot formaat, maar wel dat van een getourmenteerd mens, die op hartstochtelijke wijze verknocht was aan een ideaal en daarvan dikwijls op schril-pathetische wijze kon getuigen.

— Menno ter Braak in *Het Vaderland*, 1939

Toller is de grootste intellectuele kracht onder de democratische schrijvers.

— *The New York Times*, 1939

De meeslepende herinneringen van Toller beginnen bij zijn jeugd in een goedburgelijk Joods milieu in Pruisen. Ze eindigen als hij in 1924 vrijkomt na vijf jaar vestingstraf te hebben uitgezeten, die hem waren opgelegd vanwege zijn vooraanstaande rol in de Duitse revolutie en de Beierse Radenrepubliek.

Met warmte vertelt hij over de keukenmeid Jule, met grote betrokkenheid over armoede en antisemitisme. Als hij als Duitse student aan de universiteit van Grenoble Frans studeert breekt in 1914 de Eerste Wereldoorlog uit. Niet voor niets koos Toller voor de titel *Een jeugd in Duitsland* en niet *Mijn jeugd in Duitsland*. 'Niet alleen mijn jeugd is hier opgetekend, maar de jeugd van een generatie', zo schrijft Toller in het voorwoord. Zoals zovele Duitse jongvolwassenen wordt hij meegeslept door de oorlogsroes en meldt hij zich als vrijwilliger aan het front. Maar in de loopgraven realiseert hij zich al gauw dat wat in eerste instantie een heroische strijd leek, in feite niet veel meer is dan een bloedige broedermoord tussen Duitse en Franse soldaten. Als overtuigd pacifist teruggekeerd uit de oorlog is zijn teleurstelling groot als blijkt dat de burgerlijke leiders niet in staat zijn om de teruggekeerde Duitse jeugd naar een perspectiefvolle toekomst te leiden en raakt hij tegen wil en dank betrokken bij de revolutionaire arbeidersbeweging.

In 1918 wordt hij voorzitter van de Onafhankelijk Socialistische Partij in München en neemt hij een leidende rol op zich in de Beierse Radenrepubliek, die geen lang leven beschoren is. Na nog geen maand te hebben bestaan worden de Radenrepubliek en het inderhaast opgezette Rode Leger verslagen. Tol-



ERNST TOLLER
Een jeugd in Duitsland
Memoires 1893-1924

232 pagina's

In een nieuwe vertaling van
John Luteijs, met een nawoord van
Ewout van der Knaap

ISBN 978 90 816628 3 3
Gebonden met stofomslag
€22,90

verschijnt **21 januari 2013**

* Klassiekers uit de kritische literatuur

IN VOORBEREIDING 2013

Peter Kropotkin - Memoires van een revolutionair (1899)
Elio Vittorini - Milaan '44 (roman uit 1945)

IN VOORBEREIDING 2014

Nico Rost - Goethe in Dachau (dagboek 1944/45)
Upton Sinclair - De jungle (roman uit 1905)

KRITISCHE KLASSIEKEN
SCHOKLAND

Uitgeverij Schokland
Dorpsstraat 27 • 3732 HG De Bilt
info@kritischeklassieken.nl
www.kritischeklassieken.nl

GESCHIEDENIS MAGAZINE

Wim Berkelaar, schrijver van het nawoord bij *Nacht in de middag* (KK3) schreef een uitgebreid artikel over Arthur Koestler in *Geschiedenis Magazine* van september 2012.

DE STANDAARD

Uit de Belgische kaliteitskrant *De Standaard* van 2 november jl: "In de reeks *Kritische Klassieken* blijft de kleine uitgeverij Schokland vergeten meesterwerken opgraven. Nummer 3 in de reeks is de opgefriste vertaling van *Darkness at noon* van Arthur Koestler (1905-1983), een Hongaar van Joodse afkomst die in Duitsland lid was van de communistische partij, maar haar de rug toekeerde en zich in Groot-Brittannië vestigde. De anti-totalitaire roman van 1940 verwijst naar de Sovjet-Unie onder dictator Stalin. Orwell was een fan."

DE BALIE

De heruitgave van *Nacht in de middag* inspireerde het Amsterdamse debatcentrum De Balie tot het organiseren van een viertal minicollege's onder de titel *De totalitaire verleiding*. Inmiddels zijn er al twee colleges — met o.a. Prof. Afshin Ellian, Jonathan Israel en Herman Philipse — achter de rug. Kijk voor de twee resterende colleges op de agenda van De Balie: www.debalie.nl

ler wordt veroordeeld tot vijf jaar vestingsstraf, waarmee hij er nog genadig van afkomt: bekende medestrijders als Eugen Leviné en Gustav Landauer worden geëxecuteerd of vermoord. In 1924 komt Toller vrij: 'Ik ben derstig jaar. Mijn haar wordt grijs. Ik ben niet moe.'

In een vlammend nawoord, geschreven op 12 mei 1933, 'de dag dat in Duitsland mijn boeken werden verbrand,' roept Toller zijn voormalige medestrijders op om de lessen te trekken uit de nederlaag van het socialisme, maar ook en vooral om niet te zwijgen en te blijven strijden tegen de aan de macht gekomen barbarij. 'Wie de ineenstorting van 1933 wil begrijpen, moet de gebeurtenissen van de jaren 1918 en 1919 in Duitsland kennen waarover ik hier vertel.' Voor Toller zelf is het dan al te laat: omdat hem zijn staatsburgerschap is ontnomen moet hij in ballingschap, eerst in Engeland, later in de Verenigde Staten. Onvermoeibaar zet hij zich in voor de

strijd tegen het internationale fascisme. Ook ijvert hij voor financiële steun voor de slachtoffers van de Spaanse burgeroorlog. In 1939, enkele dagen na Franco's zegetocht in Spanje, maakt hij in hotel Mayflower in New York een eind aan zijn bewogen leven.

Het centrale thema in deze meeslepende herinneringen is de tegenstelling tussen humane doelen en inhumane middelen, tussen revolutionair gewelddadig handelen en het tot stand brengen van een vreedzame, socialistische maatschappij. Niemand heeft zo eerlijk zijn eigen falen en de tekortkomingen van de revolutionaire beweging beschreven als Ernst Toller.

Een jeugd in Duitsland verschijnt in een nieuwe, geheel herziene vertaling van John Luteijs, met een nawoord van Ewout van der Knaap, hoofddocent Duitse letterkunde aan de Universiteit Utrecht. Het nawoord kunt u nu al lezen op www.uitgeverijshokland.nl

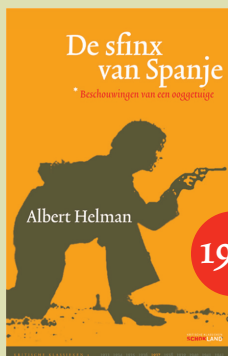
Maandag 21 januari 2013, 17.00 uur
Een jeugd in Duitsland



Boekpresentatie | Discussie

Goethe-Institut, Herengracht 470, Amsterdam
Toegang: €5,00 | met korting: €3,00

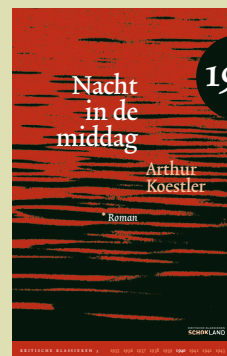
In 2013 verschijnt een nieuwe vertaling (door John Luteijs) van *Een jeugd in Duitsland* bij uitgeverij Schokland. De vermaarde emeritus hoogleraar geschiedenis Hermann von der Dunk bespreekt het boek in historisch perspectief. De Utrechtse germanist Ewout van der Knaap vertelt over Tollers literaire werk en activiteiten in het exil.



KRITISCHE KLASSIEKEN 1
De sfinx van Spanje
Albert Helman
Beschouwingen van een ooggetuige
172 p. • € 22,90
ISBN: 978 90 816628 1 9
verschenen: april 2011



KRITISCHE KLASSIEKEN 2
Lont
Franz Josef Degenhardt
Roman
186 p. • € 23,90
ISBN: 978 90 816628 2 6
verschenen: oktober 2011



KRITISCHE KLASSIEKEN 3
Nacht in de middag
Arthur Koestler
Roman
216 p. • € 23,90
ISBN: 978 90 816628 0 2
verschenen: mei 2011